

Київський університет імені Бориса Грінченка
Історико-філософський факультет
Кафедра філософії

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов
« 30 » 01 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
**СУСПІЛЬНО-ПОЛІТИЧНІ СТУДІЇ:
ПОЛІТОЛОГІЯ**

для студентів

спеціальності	061 Журналістика
освітнього рівня	перший (бакалаврський)
освітньої програми	061.00.01 Журналістика
спеціалізації	-

Київ – 2020

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 2686/20

(підпис) (прізвище, ініціал)
«   » 20 20

Розробники:

Панасюк Леонід Валерійович, доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Викладачі:

Панасюк Леонід Валерійович, доктор політичних наук, доцент, доцент кафедри філософії Історико-філософського факультету Київського університету імені Бориса Грінченка.

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри філософії Історико-філософського факультету

Протокол від 21 січня 2020 року № 6

Завідувач кафедри д.філос.н., проф. Додонов Р.О.

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми 061.00.01 Журналістика

_____.2020 р.

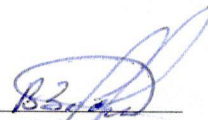
Гарант освітньої (професійної/наукової) програми

(підпис)

Робочу програму перевірено

21 . січня .2020 р.

Заступник декана

(підпис)

Пролонговано:

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

на 20__ / 20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р., протокол № ____

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	дисципліна, яка забезпечує формування загальних компетентностей обов'язкової частини НП	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	3 / 90	
Курс	III	
Семестр	6	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	3	
Обсяг годин, в тому числі:	90	
Аудиторні	42	
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	16	
Самостійна робота	26	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення курсу «Політологія» є досягнення політичної сфери суспільного буття, засвоєння знань про суспільно-політичні процеси, форми правління та державного устрою, роль держави у житті суспільства; сприяння формуванню у студентів національної свідомості, наукового мислення у сфері політики, політичної культури, зацікавленості у поглибленні і розширенні світогляду; усвідомлення сутності, соціального призначення та функцій політичної науки, її роль і місце в системі соціо-гуманітарних наук.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен оволодіти наступними компетентностями:

- ✧ Здатність до комплексного розв'язання проблем (ЗК-1);
- ✧ Здатність до когнітивної гнучкості (ЗК-10);
- ✧ Здатність знаходитись у контексті подій; уміння здійснювати моніторингову діяльність; знати характеристики різних ЗМІ; здатність створення матеріалів на основі аналізу потреб медіаринку (ФК-2);
- ✧ Здатність оперативно збирати інформацію, мати глибокі базові знання з різних галузей та спеціалізовані знання з окремої галузі; дотримуватись балансу думок; уміти працювати з джерелами; взаємодіяти з аудиторією (ФК-4);
- ✧ Здатність володіти основами психологічної безпеки, технологіями цифрової безпеки; володіти навичками роботи журналіста в екстремальних умовах; уміння застосувати критичне мислення і технології медіа-аналізу в умовах інформаційних війн (ФК-9).

3. Результати навчання за дисципліною

- ✧ Використовувати сучасні інформаційні технології для роботи з джерельною базою у процесі фахової діяльності (ПРН-3);
- ✧ Аналізувати будь-який медійний продукт, оцінювати його на основі соціокультурних та філософських критеріїв (ПРН-8);
- ✧ Діяти ефективно на всіх етапах проектування, організації й створення журналістських матеріалів у межах політичної культури та ідеології (ПРН-11);
- ✧ Створювати та оцінювати власні журналістські матеріали на основі аналізу і оцінки медійної ситуації (ПРН-12);
- ✧ Прогнозувати реакцію соціуму на інноваційні медійні продукти, розробляти й реалізовувати моделі діяльності відповідно до потреб різних соціальних груп (ПРН-13);
- ✧ На основі здобутих знань уміти аналізувати різні види медійних продуктів та виступати в якості консультанта, експерта галузі (ПРН-18).

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план

Назви змістових модулів і тем	Разом	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль I.							
Тема 1. Політологія як наука. Основні етапи розвитку політичної думки.	10	2	4	-	-	-	8
Тема 2. Політика. Політична влада. Політичні відносини.	10	2	4	-	-	-	
Модульний контроль	2						
Разом	22	4	8	-	-	-	8
Змістовий модуль II.							
Тема 3. Держава – основний інститут політичної системи суспільства. Основні етапи розвитку української державності.	10	2	4	-	-	-	8
Тема 4. Правова держава. Громадянське суспільство.	10	2	4	-	-	-	
Модульний контроль	2						
Разом	22	4	8	-	-	-	8
Змістовий модуль III.							
Тема 5. Політичні системи. Політичні партії. Партійні системи	12	2	6	-	-	-	10
Тема 6. Політичні еліти. Політичне лідерство.	9	2	4	-	-	-	
Тема 7. Політична культура.	7	2	2	-	-	-	
Модульний контроль	2						
Разом	30	6	12	-	-	-	10
Підготовка та проходження контрольних заходів	16						
Загалом	90	14	28	-	-	-	26

5. Програма навчальної дисципліни

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ I

Тема 1. Політологія як наука.

Політологія – наука про політику і політичну владу в усіх її проявах, спосіб її організації і діяльності. Місце політології в системі наукового знання: політологія і філософія, політологія і право, політологія і соціологія, політологія та економічні науки (теорії).

Об'єкт і предмет політології. Об'єктом політології є політична сфера суспільного життя, предметом – дослідження тенденцій та законів функціонування і розвитку політичного життя соціальних спільнот, що відображають реальний процес включення їх у діяльність з реалізації політичної влади і політичних інтересів.

Основні закони і категорії політології (категорії структурні, функціональні, категорії розвитку). Закони: загальносоціологічний закон історичного прогресу, закони структури, закони функціонування політики, закони розвитку, закони політичного життя. Методи політології: системний, діалектичний, структурно-функціональний, порівняльний, біхевіористський. Структура курсу політології: історія політичних вчень, теорія політики, прикладна політологія. Основні завдання і функції політології в умовах сучасності: теоретична, методологічна, практична(прикладна), ідеологічна, виховна, прогностична.

Політологія в Україні.

Основні етапи в розвитку політичної думки. Передумови виникнення політології як науки. Співвідношення історії та теорії політики. Проблема періодизації і розвитку політичних ідей.

Політичні вчення Стародавнього Сходу і Античності: вчення про політику Конфуція; політичні вчення Античності (Платон – проект ідеальної держави, Аристотель – система знань про політику. Проблеми рівності, справедливості і свободи. Походження та мета держави).

Політичні вчення раннього християнства і доби Середньовіччя: основні догмати християнства; розуміння і трактування свободи і рівності; проблема співвідношення світської і духовної влади (Фома Аквінський).

Політичні вчення доби Відродження і Реформації: Н. Макіавеллі і Т. Гоббс про суть і методи політичної діяльності; проблеми суверенності державної влади; Дж. Локк про державу; утопічні соціально-політичні вчення.

Політичні ідеї доби Просвітництва. Ш. Монтеск'є – ідея розподілу влад. Політична свобода і прогрес. Зародження ліберально-демократичних і ліберально-консервативних політичних ідей. Реформа і революція в житті суспільства. Свобода, власність і демократія.

Філософсько-політичні ідеї німецької класичної філософії: Кант – етичні основи держави, Гегель – теорія громадянського суспільства. Природа

державної влади, її роль і форми (вхідна теократія, демократія або аристократія і конституційна монархія).

Політологічні теорії: М. Вебер і сучасна політологія (соціологія політичних відносин, теорія лідерства).

Становлення і розвиток політичних ідей в Україні: розвиток політичних ідей мислителями Київської Русі; політичні і правові ідеї мислителів XVI-XVII ст.; політичні і правові ідеї козацько-гетьманської доби (Б. Хмельницький, конституція П. Орлика); політична думка Кирило-Мефодіївського братства (П. Куліш, Т. Шевченко); політичні ідеї М. Драгоманова, М. Грушевського; проблема практичного творення самостійної державності урядами УНР, П. Скоропадського, ЗУНР, УРСР; інтегральний націоналізм (Д. Донцов).

Становлення України як суверенної держави. Декларація про державний суверенітет України (1990 р.).

Основні поняття теми:

Об'єкт політології, предмет політології, структура політології, категорії політології, функції політології.

Тема 2. Політика. Політична влада. Політичні відносини.

Сутність влади. Причини влади. Види влади залежно від засобів здійснення: економічна, соціальна, політична, духовно-інформаційна, сімейна тощо. Поділ державної влади на законодавчу, виконавчу та судову.

Особливості політичної влади. Концепції влади: телеологічна, реляціоністська, системна, біхевіористська, психологічна.

Форми політичної влади (за критерієм головного суб'єкта правління).

Легітимність влади. Правомірність існуючої влади. Ознаки легітимності політичної влади. Причини легітимізації влади. Типи легітимності політичної влади: ідеологічний, структурний, персоналізований.

Політичні відносини. Сутність та особливості політичних відносин. Сутність політичних відносин становить питання про політичну владу, використання її в інтересах кожної з соціальних груп, держави, суспільства в цілому. Типологія політичних відносин.

Основні форми політичних відносин полягають у надзвичайній різноманітності проявів, глибокій зумовленості соціально-економічними відносинами і культурним рівнем суспільства, визначеністю політичними інтересами і політичними потребами, втіленням у політичних відносинах факту управління, регулювання відносно всіх інших видів суспільних відносин, у прямому або непрямому впливі на систему суспільних відносин, охопленні широких мас, спільнот, значному впливі на функціонування всіх структур політичної системи суспільства. Політичне співробітництво і політичний конфлікт.

Поняття політичного конфлікту. Міжкласові конфлікти. Міжетнічні конфлікти. Політичні конфлікти в Україні.

Основні поняття теми:

Влада: економічна, соціальна, політична, духовно-інформаційна, сімейна тощо. Законодавча, виконавча та судова влада. Форми політичної влади (за критерієм головного суб'єкта правління). Легітимність влади. Ідеологічна, структурна, персоналізована легітимність. Політичні відносини. Політичне співробітництво і політичний конфлікт.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ II

Тема 3. Держава – основний інститут політичної системи суспільства.

Етапи розвитку української державності.

Історичні концепції походження держави: теологічна, патріархальна, теорія суспільного договору, конфліктно-насиленницька, класова, психологічна. Ознаки держави та її сутність. Типи держави: тоталітарні, авторитарні, демократичні. Зовнішні та внутрішні функції держави. Держава і влада. Історичні системи державної влади.

Поняття політичного режиму. Політичний режим, форма правління і форма державного устрою. Політичний режим як форма взаємодії держави і громадянського суспільства. Політичний режим як система засобів і методів реалізації політико-владних відносин. Основні (демократичний та недемократичний (тоталітарний, авторитарний) та перехідні (автократичний, анархічний, охлократичний, партократичний) типи політичних режимів. Поняття демократії, авторитарності й тоталітарності: діалектика взаємовідносин.

Демократія як форма організації суспільних взаємодій. Пряма (безпосередня) та представницька демократія. Історичні форми демократії: рабовласницька, феодалська, буржуазна, соціалістична. Демократія і право. Правовий та неправовий характер демократичного режиму. Забезпечення прав політичних меншин як теоретична і практична проблема сучасного правового демократичного політичного режиму.

Загальна характеристика авторитарного політичного режиму. Суттєві особливості тоталітарного політичного режиму. Особа в тоталітарному суспільстві. Історична практика тоталітаризму. Радянський соціалізм та німецький фашизм як різновиди тоталітарного режиму: спільне й відмінне.

Перші державні утворення на території сучасної України. Рабовласницькі держави Північного Причорномор'я. Київська Русь – ранньофеодалська монархія. Норманська і пантюркістська теорії.

Формування українського народу та його боротьба за власну соборну державність. Литовсько-Руська держава. Українські землі під владою Росії, Польщі та інших держав. Державно-правові інститути Запорозької Січі: функції військової, адміністративної та судової влади обіймала Січова Рада, виборність посад, елементи поділу влад – законодавчої (загальне зібрання або військова

рада), виконавчої (кошовий отаман або гетьман, січова або генеральна старшина) та судової (військовий або генеральний суддя).

Україна – Гетьманщина, Україна у складі Російської та Австро-Угорської імперій.

Державотворчі пошуки 1917-1920 рр. Українська Народна Республіка(УНР), гетьманат П.Скоропадського, Директорія.

Радянська Україна.

Україна після проголошення незалежності. Концепції державного устрою України. Конституція України (1996р.) про державний лад української держави. Проблема та концепції суверенітету держави.

Основні поняття теми:

Держава. Теологічна концепція походження держави, патріархальна концепція походження держави, теорія суспільного договору, конфліктно-насильницька концепція походження держави, класова концепція походження держави, психологічна концепція походження держави. Політичний режим, форма правління і форма державного устрою. Демократичний тоталітарний, авторитарний політичний режим. Демократія пряма (безпосередня) та представницька. Рабовласницька демократія, феодална, буржуазна, соціалістична демократія.

Тема 4. Правова держава. Громадянське суспільство.

Історичні трактування категорії правової держави. Сутність сучасної концепції правової держави. Правова держава та громадянське суспільство. Ознаки правової держави: верховенство правового закону, реальність прав і свобод індивідів, організація і функціонування суверенної влади на основі принципу поділу влади.

Принцип розподілу влади. Законодавча, виконавча, судова влади та їх взаємодія.

Правова держава та право. Первинність – зверхність права. Підлеглість держави праву. Правова держава і народ. Народ – творець права. Громадянин в правовій державі. Закон і право. Відповідність законів праву. Правова держава і держава законності.

Міра рівності прав і свобод, обов'язків та відповідальності громадян в правовій державі. Суверенність правової держави.

Громадянське суспільство. Правова держава та громадянське суспільство.

Структура громадянського суспільства: економічна основа – приватна власність на засоби виробництва, соціальна складова – переважання так званого середнього класу суспільства як прошарку людей з відносно високим рівнем матеріального достатку, політична складова – недержавні політичні інститути, основними з яких є політичні партії, громадські організації, органи місцевого

самоврядування, засоби масової інформації, духовна складова характеризується ідеологічною багатоманітністю.

Становлення громадянського суспільства в Україні.

Основні поняття теми:

Правова держава, правовий закон, права і свободи індивіда. Принцип розподілу влади. Суверенність правової держави. Громадянське суспільство. Структура громадянського суспільства, приватна власність на засоби виробництва, середній клас, недержавні політичні інститути, громадські організації, органи місцевого самоврядування, засоби масової інформації, ідеологічна багатоманітність.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ III

Тема 5. Політичні системи. Політичні партії. Партійні системи.

Сутність системного аналізу політики. Концепція політичної системи Д. Істона. Модель політичної системи Г. Альмонда.

Структура політичної системи: політична, державна влада; політичні відносини; політична організація суспільства; політична культура. Норми права як головної складової регулятивної підсистеми політичної системи. Функції політичної системи: функція забезпечення цілісності громадянського суспільства; владно-політична функція; функція національної інтеграції; функція управління; функція відтворення політичного життя; функція демократизації життєдіяльності суспільства; функція організації та впорядкованості політичного життя; функція консолідації соціально-політичних сил; функція стабілізації соціально-політичного життя; функція соціально-політичної модернізації. Закономірності функціонування політичної системи.

Типологія політичних систем: англо-американський, континентально-європейський, доіндустріальний (частково індустріальний), тоталітарний та демократичний типи.

Політична партія та її сутність. Причини та умови виникнення політичних партій. Структура політичної партії: ядро (керівні органи вищої і нижчої ланок, партійні лідери, активісти), рядові члени партії та прибічники. Типологія політичних партій. Партії авангардного типу і парламентарні, демократичні і тоталітарні, класові і народні, революційні і реформістські, масові і кадрові, правлячі і опозиційні, легальні і нелегальні, світські і релігійні; партії консервативні, соціалістичні, комуністичні.

Місце і роль політичних партій в політичній системі суспільства. Партійні системи і їх типологія: альтернативні та не альтернативні партійні системи. Різновиди багатопартійних систем: однопартійна, двопартійна, багатопартійна системи. Сутність політичного плюралізму.

Політичні партії незалежної України. Програмні документи політичних партій України: української національної партії, української республіканської, соціалістичної, селянської демократичної, соціал-демократичної та інших партій. Проблеми і перспективи становлення багатопартійності в Україні.

Взаємовідносини держави, політичних партій та громадських організацій.

Основні поняття теми:

Системний аналіз політики. Політична система, структура політичної системи, функції політичної системи. Політична партія, структура політичної партії, партії авангардного типу і парламентарні, демократичні і тоталітарні, класові і народні, революційні і реформістські, масові і кадрові, правлячі і опозиційні, легальні і нелегальні, світські і релігійні; партії консервативні, соціалістичні, комуністичні. Партійна система, багатопартійність, політичний плюралізм.

Тема 6. Політичні еліти. Політичне лідерство.

Поняття політичної еліти. Сучасні концепції політичних еліт: концепції демократичного елітизму, концепції множинності (плюралізму) еліт, ліволіберальна концепція еліти, партократична концепція.

Функції політичної еліти: функція політичного цілепокладання, інтегративна, регулятивна, мобілізаційна (організаторська), комунікативна, функція вираження і представництва.

Сутність політичного лідерства. Тлумачення лідерства як вплив, як авторитет, як влада і контроль над іншими, як своєрідне підприємництво, що здійснюється на політичному ринку.

Типологія лідерства за М.Вебером – традиційне, харизматичне та раціонально-легальне лідерство. Цезаристський, плутократичний, популістський, раціонально-легальний, професійний типи лідерства. Сучасні класифікації політичного лідерства:

- лідери правлячі та опозиційні;
- революціонери, реформатори, консерватори;
- формальні та неформальні;
- загальнонаціональні та регіональні.

Функції лідерства: інтеграційна, функція ініціювання, легітимації суспільно-політичного устрою.

Політичний лідер в Україні.

Основні поняття теми:

Політична еліта, демократичний елітизм, політичне ціле покладання. Політичне лідерство, політичний лідер, традиційне лідерство, харизматичне та раціонально-легальне лідерство. Цезаристський, плутократичний, популістський, раціонально-легальний, професійний типи лідерства.

Тема 7. Політична культура.

Політична культура як основний чинник, що визначає політичну поведінку індивідів і соціальних спільностей, надаючи їм певного змісту і спрямування.

Сутність політичної культури. Структура політичної культури.

Поняття політичної свідомості. Політична психологія та ідеологія. Буденна й теоретична політична свідомість. Індивідуальна, групова й масова свідомість.

Типи і функції політичної культури. Типологія політичної культури Г. Алмонда і С. Верби. Типологія політичної культури Є. Вятра.

Вплив політичної культури на політичну систему. Функції політичної культури.

Основні поняття теми:

Політична культура, політична свідомість, політична психологія та ідеологія. Буденна й теоретична політична свідомість. Індивідуальна, групова й масова свідомість, політична участь, патріотизм.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1 Система оцінювання навчальних досягнень студентів

№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиниць	Модуль I		Модуль II		Модуль III	
			Кільк. одиниць	Макс. кількість балів	Кільк. одиниць	Макс. кількість балів	Кільк. одиниць	Макс. кількість балів
1	Відвідування лекцій	1	2	2	2	2	3	3
2	Відвідування семінарських занять	1	4	4	4	4	6	6
3	Робота на практичних (семінарських) заняттях	10	4	40	4	40	6	60
4	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
5	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом		30		76		76		99
Максимальна кількість балів		251						
Розрахунок коефіцієнта		60/251=0,239						

6.2 Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Різновидами самостійної роботи є:

- вивчення лекційного матеріалу;
- самостійне опрацювання за відповідними темами окремих питань з навчальної дисципліни;
- робота з рекомендованою основною і додатковою літературою;
- підготовка доповідей, підготовка до обговорень за відповідними темами на семінарських заняттях;
- підготовка творчих робіт (есе, виступу на конференції та ін.);

- систематизація теоретичних та практичних знань перед модульними контрольними роботами та заліком.

Контроль виконання самостійної роботи відбувається при обговореннях на семінарах, при написанні модульних контрольних робіт, ПМК.

№ з/п	Назва творчих завдань	Кількість годин	Бали
1	Релігія та її функції релігії в суспільному житті. Релігійні організації в політичному процесі.	8	5
2	Неформальні об'єднання: структура та роль у суспільному житті.	8	5
3	Національний розвиток України: історичні реалії та проблеми сьогодення. Поняття політичної нації. Закон України "Про громадянство".	10	5
Разом		26	15

6.3 Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на семінарських заняттях, за виконання індивідуальних самостійних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- Методи усного контролю:* робота в малих групах, інтерактивні презентації, індивідуальний контроль, брифінг, дискусія, розгляд проблемних питань, фронтальне (комбіноване) усне опитування, колоквиум, ігрові ситуації, контрольна співбесіда з проблеми модуля, тренінг, підбір власної бібліотеки, складання тез.
- Методи письмового контролю:* вхідні тести, практикум, контрольна робота, розробка графіків, таблиць, схем, діаграм, презентація особистого проекту, міні-диктант з визначення термінів, контрольна робота, творчі

(дослідницькі) завдання, підготовка письмових відповідей на проблемні питання.

- в) *Комп'ютерного (дистанційного) контролю*: мережеве навчання, консультаційного форуму, практичних робіт в асинхронному режимі, навчального проекту (моделювання політичного процесу чи явища) в синхронному режимі, хмарні технології, заняття з представленням знань та умінь моделі кореспондентського навчання, проект з залученням SMART-технологій.
- г) *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 7), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

Розрахунок рейтингових балів за видами поточного (модульного) контролю

№	Вид діяльності	Кількість балів
1	<i>Усна відповідь на семінарському занятті</i>	<i>0-10 (разом 140)</i>
2	<i>Відвідування лекцій</i>	<i>0-1 (разом 7)</i>
3	<i>Відвідування семінарських занять</i>	<i>0-1 (разом 14)</i>
4	<i>МКР</i>	<i>0-25 (разом 75)</i>
5	<i>Самостійна робота</i>	<i>0-5 (разом 15)</i>
Підсумковий бал		0-251
Коефіцієнт		0,239

6.4 Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, залік. *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; підсумкове письмове тестування, реферат.
- *Комп'ютерного контролю*: тестові програми.
- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;

- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;

виконання тестових завдань.

6.5 Орієнтовний перелік питань для підсумкового контролю

1. Вчення Конфуція про політику і державу.
2. Арістотель про походження і завдання держави.
3. Ш. Монтеск'є: суспільно - політичні погляди.
4. Політичні погляди Н. Макіавеллі.
5. Політологія - наука про політику і політичну владу.
6. Методи політології.
7. Основні завдання і функції політології.
8. Платон: проект ідеальної держави.
9. Політичні погляди М. Міхновського.
10. Політичні погляди Д. Донцова.
11. Політичні погляди св. Августина.
12. Політичні погляди Фоми Аквінського.
13. Політичні і правові ідеї Б. Хмельницького.
14. Т. Гоббс про суть держави і влади.
15. П. Кропоткін, М. Бакунін: теоретичні основи анархо-комунізму.
16. Ліберальні погляди слов'янофілів.
17. Б. Чичерін про державу і громадянське суспільство.
18. М. Вебер: політичні погляди.
19. Дж. Локк про державу.
20. Зміст утопічних соціально-політичних вчень.
21. І. Кант: етичні основи держави.
22. Політичні ідеї мислителів Київської Русі.
23. Політичні ідеї українських мислителів XVI-XVII ст.
24. Політичні та правові ідеї І. Виговського.
25. Політичні та правові ідеї П. Орлика.
26. Політична думка Кирило-Мефодіївського братства.
27. Політичні ідеї М. Драгоманова.
28. Політичні ідеї І. Франка.
29. Політичні ідеї М. Грушевського.
30. Український лібералізм.
31. Український націонал-демократизм.
32. Український консерватизм.
33. Поняття політичного режиму.
34. Політичний режим, форма правління і форма державного устрою.
35. Демократія. Основні парадигми демократії.

36. Загальна характеристика авторитарного політичного режиму.
37. Особливості тоталітарного політичного режиму.
38. Сучасний політичний режим в Україні та його особливості.
(Конституція 1996 р.)
39. Поняття “громадянське суспільство”, “громадянин”. Передумови формування громадянського суспільства.
40. Історичні концепції походження держави.
41. Ознаки держави.
42. Форми державного правління.
43. Форми державного устрою.
44. Характеристика функцій держави.
45. Принцип розподілу влади. Законодавча, виконавча, судова влади та їх взаємодія.
46. Київська Русь – характер і сутність держави.
47. Литовсько-Руська держава - сутність держави.
48. Українські землі в складі Речі Посполитої.
49. Державно-правові інститути Запорозької Січі.
50. Гетьманська держава - правові та владні структури (XVII ст.).
51. Характеристика українських державних утворень 1917-1920 рр.
52. Конституція України (1996р.) про державний лад української держави.
53. Поняття “суспільний рух” та “громадська організація”.
54. Суспільні рухи їх зміст та роль в суспільстві.
55. Політичні партії поняття, зміст та роль в суспільстві.
56. Передумови виникнення та роль релігії в суспільстві.
57. Релігійні відносини в Україні. Закон “Про свободу совісті”.
58. Поняття нації. Національна політика незалежної України. Проблеми відродження та перспективи розвитку української нації. Закон України “ Про громадянство”.
59. Глобальні проблеми людства та шляхи їх вирішення.
60. Марксизм як політичне вчення.
61. Елітизм.
62. Політика і мораль. Моральна дилема в політиці.
63. Типи і функції політичної культури.
64. Теорія зовнішньої політики. Основні типи міжнародних політичних систем і організацій.
65. Міжнародні організації та їх роль у розв’язанні конфліктних і кризових ситуацій. Глобальні проблеми і політика глобалістики.
66. Геополітичне становище України. Основні напрямки зовнішньої політики України на сучасному етапі.

6.6 Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90 – 100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу з можливими незначними недоліками
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов'язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов'язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

7. Навчально-методична картка дисципліни

Разом: 90 год., із них: лекції – 14 год., практичні заняття – 28 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 26 год., підсумковий контроль – екзамен.

Модулі (назви, бали)	Лекції (теми)	Лекції (бали)	Семінарські заняття (теми)	СЗ (бали)	СР (бали)	Поточний контроль (вид, бали)	Підсумковий контроль (вид, бали)
Модуль I 0-76	Тема 1. Політологія як наука Основні етапи розвитку політичної думки	1	Семінарське заняття 1-2. Політологія як наука. Основні етапи розвитку політичної думки.	0-22	0-5	МКР 0-25	ЕКЗАМЕН 0-40
	Тема 2. Політика. Політична влада. Політичні відносини	1	Семінарське заняття 3-4. Політика. Політична влада. Політичні відносини	0-22			
Модуль II 0-76	Тема 3. Держава. Основні етапи розвитку української державності	1	Семінарське заняття 5-6. Держава – базовий інститут політичної системи.	0-22	0-5	МКР 0-25	
	Тема 4. Правова держава. Громадянське суспільство	1	Семінарське заняття 7-8. Правова держава. Громадянське суспільство	0-22			
Модуль III 0-99	Тема 5. Політичні системи. Політичні партії. Партійні системи	1	Практичне заняття 9-11. Політичні системи. Політичні партії. Партійні системи	0-33	0-5	МКР 0-25	
	Тема 6. Політичні еліти. Політичне лідерство	1	Практичне заняття 12-13. Особа і політика. Політичні еліти. Політичне лідерство.	0-22			
	Тема 7. Політична культура	1	Практичне заняття 14. Політична культура суспільства	0-11			

8. Рекомендовані джерела

- а) джерела, які наявні у бібліотечних фондах Університету, основна література:
1. Політологія: підручник / [М. П. Требін та ін.] - Харків: Право, 2018.
  2. Загородній Ю.І. Політична соціалізація студентської молоді в Україні: досвід, тенденції, проблеми - Київ : Генеза, 2001.
  3. Горбач О. Н. Політологія : навч. посіб. - Львів : 2016.
  4. Філософія, політологія, соціологія. Практикум для самостійної роботи студентів: навч. посіб. / [А. В. Сакун та ін.] - Київ, 2017.
  5. Панасюк Л.В. Політологія: схеми і таблиці до курсу. – К., 2007.
- б) додаткова література:
1. Блер Тоні. Шлях - К.: Темпора, 2011.
  2. Брусиловська О. Системні трансформації посткомуністичних країн Європи. 1989-2009 - Одеса : Астропринт, 2011.
  3. Воронов І. Феномен влади. – К., 2005.
  4. Майборода М. Регіональні версії національної ідеї. – К., 2005.
  5. Лойко Р.О. Громадські організації національних меншин. – К., 2005.
  6. Діак І.В. Українська національна ідея: шлях до Великої України. – К., 2005.
  7. Донцов Д. Дух Росії. - К., 2011.
  8. Геффернен Майкл. Значення Європи. Географія та геополітика. - К., 2011.
  9. Гринюк Р.Ф. Ідея правової держави: теоретико-правова модель і практика. – К., 2004.
  10. Фельдман О.Б. Заради утвердження ідеалів міжнаціональної злагоди. – Х., 2004.
  11. Чекаленко Л.Ю. Зовнішня політика і безпека України. – К., 2004.
  12. Щербініна Н.Т. Теорії політичного лідерства. – М., 2004.
  13. Леонтєва Л.Є. Пропаганда як інформаційно-політичних складник політичних процесів. – Л., 2004.
  14. Гринів О. Українська націологія ХІХ-ХХ ст. – Л., 2005.
  15. Романюк А. Порівняльний аналіз політичних систем країн Західної Європи. – Львів., 2004.
  16. Горбатенко В.П. Політологія прогнозування. – К., 2005.
  17. Зовнішня політика України в сучасних умовах глобалізації. – К., 2006.
  18. Кривчик Г. Г. Україна в міжнародних організаціях - К., 2011.
  19. Скрипнюк О. Демократія: Україна. – К., 2006.
  20. Щокін Р. Сучасний український консерватизм. – К., 2006.
  21. Політичні партії України. В 3-х томах. – К., 2005.
  22. Романюк А. Партії та електоральна політика. – Л., 2005.
  23. Громадянське суспільство в сучасній Україні.(зб.ст.) – К., 2006.
  24. Почепцов Г. Інформаційна політика. – К., 2006.
  25. Розумний М. Ідея і нація в інформаційну епоху. – Х., 2006.
  26. Сиренко В. Інтереси, влада, корупція. – К., 2006.
  27. Скрипнюк О. Демократія: Україна і світовий вимір. – К., 2006.
  28. Лозовицький О. С. Зовнішня політика держави: становлення та розвиток в

- умовах глобалізації - К., 2011.
29. Тимошенко В.Т. Правова держава: теоретико-історичне дослідження. – К., 2004.
  30. Калініченко М. Влада громадянського суспільства. – Суми, 2006.
  31. Мартинюк Р.С. Реалізація принципу поділу влади в сучасній Україні. – Острог, 2007.
  32. Пилипенко В.Владна еліта у контексті суспільного розвитку. – К., 2008.
  33. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії. – К., 2007.
  34. Агабеков Г.Б. Жан Боден – основоположник концепції державного суверенітету. – М., 1990.
  35. Азаркин Н.М. Ш.Монтескьє. – М., 1988.
  36. Брайчевский М.Ю. Утверждение христианства на Руси. – К., 1991.
  37. Вебер Макс Протестантська етика і дух капіталізму. – К.: Основи, 1994.
  38. Винниченко В. Відродження нації: У 3 ч. – К., 1990.
  39. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. – К., 1991.
  40. Гетьмани України. Історичні портрети. – К., 1991.
  41. Гоббс Т. Избранные произведения. Т.1-2. – М., 1964.
  42. Грушевський М. Хто такі українці і чого вони хочуть. – К., 1991.
  43. Дворцов А.Г. Ж.-Ж. Руссо. – М., 1980.
  44. Енциклопедія етнодержавознавства. / За ред. Ю.Римаренка. - К., 1996.
  45. Копиленко С.Я. “Українська ідея” М.Грушевського: історія і сучасність. – К., 1991.
  46. Кресіна І., Кресін О. Гетьман Пилип Орлик та його конституція. – К., 1993.
  47. Крип’якевич І.П. Богдан Хмельницький. – К., 1991.
  48. Локк Дж. Избранные философские произведения. Т. 1-2. – М., 1980
  49. Макиавелли Н. Государь: Сочинения. – Харьков: Фолио, 2003.
  50. Монтескьє Ш.-Л. Избранные произведения. – М., 1965.
  51. Нерсесянц В.С. Платон. – М., 1984.
  52. Нічик В.М., Литвинов В.Д., Стратій Я.М. Гуманістичні і реформаційні ідеї на Україні (XVI-поч. XVII ст.) – К.: Наукова думка, 1991.
  53. Павленко Ю., Храмов Д. Українська державність у 1917-1919 рр. – К., 1995.
  54. Пашук А.І. Іван Вишенський – мислитель і борець. – Львів, 1990.
  55. Петлюра С. Вибрані твори та документи. – К., 1994.
  56. Руссо Ж.-Ж. Избранные произведения. Т.1-3. – М., 1961.
  57. Смолій В.А., Гуржій С.І. Як і коли почала формуватися українська нація. – К.: Наукова думка, 1991.
  58. Українські гуманісти епохи Відродження: Антологія: В 2 т. – К., 1995.

9. Додаткові ресурси

9.1. Програмне забезпечення та Інтернет-ресурси:

1. <http://www.politdumka.kiev.ua/> – політичне інтернет-видання Інституту посткомуністичного суспільства і журналу «Політична думка»

2. <http://www.politik.org.ua/> – сайт Українського центру політичного менеджменту
3. <http://www.icps.kiev.ua/> library – сайт міжнародного центру перспективних досліджень
4. <http://www.ucipr.kiev.ua/> – сайт українського незалежного центру політичних досліджень
5. <http://www.politics.ellib.org.ua/> – онлайн бібліотека з політології та політичних наук

9.2. Методичне забезпечення

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

1. Політологія. Робоча навчальна програма. /Укл. Панасюк Л.В. – К.: Видавництво «Університет» КУ імені Бориса Грінченка, 2018. – 23 с.
2. Опорні конспекти лекцій.
3. Навчальні посібники, підручники, навчально-методичні посібники, методичні рекомендації з курсу «Політологія».
4. Плани семінарських занять та завдання для самоконтролю.
5. Роздатковий матеріал у вигляді таблиць, схем, діаграм і графіків.
6. Тексти праць мислителів попередніх поколінь та сучасників, законодавчо-нормативні акти, статистичні дані (наявні у читальній залі та у електронному варіанті).
7. Засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).
8. Перелік тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів.
9. Презентації.
10. нормативні акти: Закон про мови, Конституція України, Закон про громадянство, Акт проголошення незалежності України (наявні у читальній залі та у електронному варіанті).

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).